

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Katedra ekonomických studií

Analýza jevů korupce ve veřejné správě

bakalářská práce

Autor práce: Jaroslav Váňa

Vedoucí práce: Ing. Bc. Ota Kovář, CSc.

Jihlava 2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce:	Jaroslav Váňa
Studijní program:	Ekonomika a management
Obor:	Finance a řízení
Název práce:	Analýza jevů korupce ve veřejné správě
Cíl práce:	Cílem práce je průzkum veřejného mínění o stavu korupce ve veřejném sektoru a posouzení morálních aspektů tohoto jevu v současné společnosti.

Ing. Bc. Ota Kovář, CSc.
vedoucí bakalářské práce

Ing. Martina Kuncová, Ph.D.
vedoucí katedry
Katedra ekonomických studií

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou jevu korupce ve veřejné správě ČR. V teoretické části je definován pojem korupce a jeho systematické rozdělení. Následuje představení opatření proti korupci z pohledu různých institucí veřejné správy ČR. Praktická část je zaměřena na analýzu aktuální situace korupce ve veřejné správě ČR. Bylo realizováno dotazníkové šetření ve vybraných institucích veřejné správy v krajském městě Jihlava. Odpovědi respondentů byly analyzovány a porovnány podle institucí. Po analýze byly zhodnoceny výsledky dotazníkového šetření, a to například vůči všeobecně zažitých klišé o stavu korupce ve veřejné správě ČR. Hlavním přínosem je zjištění aktuálního pojmání problematiky korupce zaměstnanci ve vybraných organizacích a návrh možností zlepšení situace v této oblasti.

Klíčová slova

Korupce, veřejná správa, protikorupční politika, legislativa, boj proti korupci

Abstract

This bachelor paper focuses on corruption in public administration analysis. The theoretical part defines the term “corruption” and its systematic division. The definition is followed by an introduction regarding anti-corruption measures from the perspective of multiple institutions of the public administration of the Czech Republic. The practical part focuses on corruption and its current state analysis in the public administration of the Czech Republic. A survey was conducted in selected institutions of public administration located in the statutory city of Jihlava. The answers of the respondents were analysed and compared across institutions. After the analysis, the results of the survey were compared to deeply rooted cliché regarding the occurrence of corruption in the public administration of the Czech Republic. The major outcome is the findings that demonstrate a current approach of employees towards corruption in selected organisations. Furthermore, the thesis should provide possibilities for improvement in this matter.

Keywords

Corruption, public administration, anti-corruption politics, legislation, fight against corruption

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje AZ, zejména § 60 (školní dílo).

Podle § 47b zákona o vysokých školách souhlasím se zveřejněním své práce podle směrnice prorektora pro studium č. 2/2020, a to bez ohledu na výsledek obhajoby.

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne 29. dubna 2021

.....
Podpis studenta

Poděkování

Chtěl bych poděkovat zejména svému vedoucímu práce panu Ing. Bc. Otě Kováři, CSc., za jeho ochotu, veškerý čas, co mi věnoval a jeho cenné rady. Dále chci poděkovat všem, kteří se zapojili do mého dotazníkového šetření, nebo mi, jakkoliv pomohli v jeho realizaci. V neposlední řadě chci poděkovat těm, kteří mi pomohli při mém studiu, tj. zejména mé rodině, ze kterého jsem získal znalosti a zkušenosti pro napsání své bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	10
Motivace	11
Teoretická část	12
1 Definice korupce	12
2 Základní typy korupce	14
2.1 Velká korupce	14
2.2 Malá korupce.....	15
3 Příčiny korupce	16
4 Stádia korupce.....	18
4.1 Stádium náhodné korupce	18
4.2 Stádium spontánně regulované korupce.....	18
4.3 Stádium organizované korupce	19
4.4 Stádium systémové korupce.....	19
5 Konkrétnější rozdělení forem korupce	20
5.1 Peněžní korupce	20
5.2 Byrokratická korupce	20
5.3 Politická korupce.....	21
5.4 Manažerská korupce.....	22
5.5 Mezinárodní korupce	23
6 Lobbing.....	24
6.1 Regulace lobbingu.....	24
7 Důsledky korupce	25
8 Příklady opatření v boji s korupcí u některých složek veřejné správy	26
8.1 Úřad vlády České republiky	26
8.2 Magistrát města Jihlava.....	29
8.3 Policie České republiky.....	30
Praktická část	32
9 Výsledky jednotlivých otázek z dotazníkového šetření.....	33
10 Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	47
Zdroje.....	53
Přílohy.....	55

Seznam grafů

Graf 1: Vaše pohlaví?	33
Graf 2: Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?	33
Graf 3: Jakou pracovní pozici zastáváte?	34
Graf 4: Věková kategorie.....	35
Graf 5: Jste zaměstnancem v režimu "státní služby"	36
Graf 6: V jaké z níže uvedených institucí pracujete?	37
Graf 7: Má vaše organizace vypracovanou a aplikovanou protikorupční politiku?	38
Graf 8: Setkal jste se někdy s korupčním jednáním ve vaší instituci?.....	38
Graf 9: V případě, že jste se setkal. Byl jste přímým účastníkem korupčního jednání nebo pozorovatelem?	39
Graf 10: Bylo toto jednání odhaleno?.....	40
Graf 11: Bylo takové jednání potrestáno?	40
Graf 12: Víte jak a kde nahlásit korupční jednání?	41
Graf 13: Nahlásil byste korupční jednání?	42
Graf 14: Nahlásil byste korupční jednání i v případě, že by se jednalo o osobu vám blízkou?.....	43
Graf 15: Báli byste se, že v případě nahlášení dojde k pomstě vůči vaší osobě?	44
Graf 16: Setkal jste se ve vaší instituci se šikanou ohlašovatele, za nahlášení porušení pravidel?.....	45
Graf 17: Myslíte si, že je na tom vaše instituce s bojem proti korupci dobře?	45
Graf 18: Jak vnímáte aktuální situaci v oblasti potírání korupce v oblasti veřejné správy v ČR?	46
Graf 19: Má vaše organizace vypracovanou a aplikovanou protikorupční politiku?	47
Graf 20: Setkal jste se někdy s korupčním jednáním ve vaší instituci?.....	48
Graf 21: Víte jak a kde nahlásit korupční jednání?	49
Graf 22: Nahlásil byste korupční jednání?	50
Graf 23: Myslíte si, že je na tom vaše instituce s bojem proti korupci dobře?	51

Seznam tabulek

Tabulka 1: Má vaše organizace vypracovanou a aplikovanou protikorupční politiku? .	48
Tabulka 2: Setkal jste se někdy s korupčním jednáním ve vaší instituci?	48
Tabulka 3: Víte jak a kde nahlásit korupční jednání?.....	49
Tabulka 4: Nahlásil byste korupční jednání?.....	50
Tabulka 5: Myslíte si, že je na tom vaše instituce s bojem proti korupci dobře?	51

Seznam použitých zkratk

ČR Česká republika

OGP v překladu: Partnerství pro otevřené vládnutí, mezinárodní iniciativa

MMJ Magistrát města Jihlavy

MS Microsoft

Úvod

Dá se říct, že korupce je stejně stará jako veřejná správa samotná. Pokud se člověk podívá do médií, tak na něj pomalu vyskakuje jedna zpráva za druhou spojená s nějakou z korupčních kauz. Kvůli silné medializaci těchto kauz se může zdát z pohledu laické veřejnosti, že celá veřejná správa musí být tzv. prolezlá korupcí skrz na skrz. Proto jsem se v této práci zaměřil na zjištění aktuální situace ve vybraných organizacích veřejné správy na poli korupce.

V teoretické části se pokusím nastínit základní informace o pojmu korupce, kdy vycházím zejména z tematicky blízké dostupné literatury. Zde je nutno podotknout, že v době psaní mé bakalářské práce došlo k aplikaci přísných restriktivních hygienických vládních opatření a tím došlo k částečnému omezení přístupu k informacím. Tím myslím zejména možnost osobních konzultací s respondenty a dostupnosti odborné literatury. Tento problém byl částečně zažehnán díky přístupem k Národní digitální knihovně, ale přesto myšlenky v knižních zdrojích použité v této bakalářské práci mohou být již zejména z časového hlediska jejich vzniku překonané. Stále ale tyto zdroje mají kvalitní základ, který bude vyhovovat pro nastínění problematiky.

V teoretické části mé bakalářské práce se pokusím nastínit problematiku korupce ve veřejné správě a představit vzorek institucí ve veřejné správě, u kterých shrnu postup boje proti korupci. Dále bakalářská práce zahrnuje praktickou část, kde analyzuji za pomoci dotazníkového šetření aktuální situaci korupce ve veřejné správě a názory na aktuální situaci korupce ve veřejné správě z pohledu respondentů z různých oblastí veřejné správy. Porovnáním zjištěných výsledků a stanovisek s vyslovenými předpoklady, které má veřejnost ve spojení veřejné správy a korupce za pravdivé, docházím k názorům, zda se jedná či nejedná pouze o překonaná klišé.

Motivace

Korupce je sice stále probírané téma ve společnosti a spousta lidí se mu z různých důvodů záměrně vyhýbá. Myslím si, že pouze neustálou osvětou a bojem proti ní dokážeme alespoň omezit toto jednání na minimum. Zejména kvůli mému silnému smyslu pro spravedlnost jsem se o toto téma začal intenzivně zajímat a chtěl jsem si sám osvětlit aktuální situaci ve veřejné správě, prohloubit si znalosti o této problematice a zejména znalosti možností v oblasti boje proti korupci.

Teoretická část

1 Definice korupce

V odborné literatuře se lze nejčastěji setkat s definicí korupce, jako se zneužitím veřejné moci pro soukromý prospěch. Podle tohoto typu definice by se mohlo zdát, že úplatky a takzvané „pozornosti“ v soukromém sektoru se zdají být mimo definici slova korupce. Další používanou definicí slova korupce je, že se jedná o zneužití pracovního vztahu. Zde už nesledujeme, zda se jedná o pracovní vztah v soukromém sektoru či veřejném sektoru, ale připouštíme použití obou možností či jejich kombinaci. Pro potřeby této práce využijí zejména pojmu korupce se spojením veřejného sektoru. V těchto pojmech se ale nezmiňuje, o jakou formu korupce se jedná. Obecná představa občanů o korupci je, že se jedná o peněžní formu odměny pro jednoho ze zúčastněných a následnou protislužbu pro druhou stranu. Nesmíme ale zapomínat na možnost dvou vzájemných protislužeb, kde peníze vůbec nemusejí hrát podstatnou roli. (Ryska, 2013)

Slovo korupce vzniklo v latinského výrazu „corruptus“ což je možné volně přeložit jako zkažený, mravně zvrácený. Odvozený latinský výraz „corrumpere“ lze volně přeložit jako mařit či uplácat. Korupci lze také často zjednodušeně označovat: úplatkářství, získání neoprávněných výhod za úplatek. (Petrovský, 2007)

Vláda České republiky formuluje oficiální definici korupce: „Korupci lze charakterizovat jako vztah dvou stran (přičemž i v tomto smluvním vztahu platí, že na jedné straně může být více subjektů), ve kterém jedna strana poruší své povinnosti, především pak zneužije určitou pravomoc (zneužití pravomoci v sobě zahrnuje též zneužití postavení), za což získá neoprávněné zvýhodnění pro sebe nebo jiného, a to z vlastního podnětu nebo z podnětu jiné osoby, přičemž i druhá strana získá určité neoprávněné zvýhodnění pro sebe nebo jiného, a mezi porušením povinnosti a neoprávněným zvýhodněním je souvislost (spojitost).“ (Úřad vlády ČR, 2019)

Do korupčního jednání nelze řadit pouze dvě strany, tedy toho, kdo například úplatek dává a toho, kdo úplatek bere. Existuje i strana třetí, a to bohužel často ta nejvíce zasažená, a to strana takzvaně pasivní, která nepřijímá, ani nedává žádný úplatek či jinou definici korupce. Tato strana je vždy ta poškozená a může se jednat v případě veřejných zakázek o stranu daňových poplatníků, kteří platí daně, ze kterých jsou poté vyplaceny neprávem zkorumpované zakázky. Může se jednat ale i o stranu, ve které figuruje firma, která mohla vyhrát zakázku pro stát, ale kvůli korupčnímu jednání ji dostane jiná firma, která uplatila úředníka, který měl na starost vypsání výběrového řízení. Jednat se může ale i o souseda, který kvůli korupci musí snášet hluk z firmy, která vyrostla v jeho sousedství, kvůli korupci při vydávání stavebního povolení. (Štička, 2008)

Výsledkem korupce nakonec zůstává fakt, že veřejné instituce přestávají sloužit veřejnému zájmu a tím zejména občanů daného státu. Naopak se tyto veřejné instituce stávají takzvanou „dojnou krávou“ pro soukromé instituce, které se neštítí zneužít veřejné instituce na úkor veřejného prospěchu a profitovat všemi dostupnými způsoby. Dochází tedy k nabourání základních funkcí státu, který se přestává řídit pravidly a poskytuje tím výhody na základně nejvyšší nabídky jednotlivých účastníků korupce. (Štička, 2008)

2 Základní typy korupce

Odborná literatura, která se zabývá korupcí korupci rozděluje rozdílně, ale celkově se shoduje na rozdělení podle rozsahu korupce, kterou z většiny rozděluje na velkou korupci a malou korupci.

2.1 Velká korupce

Tato korupce není příliš častá, ale mohlo by se říct, že na tento rozsah korupce se spíše méně často přijde a ve většině případů nedojde k jejímu potrestání. Jak již název napovídá, jedná se o korupci, která se pohybuje v takzvaných vysokých sférách a pracuje tak většinou s velkými projekty či velkými částkami peněz. Tato korupce je spojována s nejvyššími představiteli politiky státu a hlavními představiteli veřejné správy, ale nejen s nimi. Na druhé straně mohou být například ty nejvyšší subjekty v soukromém sektoru. Pokud se jedná při této korupci o úplatek, tak tento úplatek dosahuje velmi vysokých sum v řádech milionů korun. Samozřejmě profit jedné strany následně dosahuje několikanásobku tohoto úplatku. Není tedy divu, že takováto korupce je ve většině případů velice dobře utajena a přijde se na ni jen zřídka.

Příklady velké korupce:

- zpronevěra veřejných zdrojů
- nehospodárné užívání veřejných zdrojů
- soukromý prospěch privatizace
- zneužívání veřejné moci při udělování veřejných zakázek
- přidělování monopolních a kvazi-monopolních licencí
- nepotismus, klientelismus či získání určité pozice nebo postavení
- zisk nedostupných informací
- zločiny bílých límečků

(Dančák a kolektiv, 2006)

2.2 Malá korupce

Malá korupce se oproti velké korupci odlišuje tím, že se takzvaně „na stole“ neobjevují většinou několika milionové sumy, jak se většinou děje ve velké korupci, ale nacházíme se v menších peněžních částkách. Samozřejmě se zde stále jedná i o určité protislužby, které mohou mít ekvivalent velké sumy peněz, ale nemusí naopak stát účastníka korupce vůbec nic. Hovoříme zde tedy o takzvaných určitých darech, protislužbě či spropitném. Stále zde tedy nesmíme zapomínat na fakt, že úplatkářství je zároveň korupce, v opačném směru to ale neplatí. (David, 2007)

Tento typ korupce je také často nazýván korupcí byrokratickou. Z tohoto názvu vyplývá, že se jedná o korupci na poli nižších úředníků a podobných představitelů veřejných institucí. Příkladem mohou být korupce u dopravních přestupků, stavebního povolení, drobných trestných činů. V mnoha zemích jsou tyto drobné korupce naprostou součástí každodenního života občanů daného státu. Nejznámějšími historkami spojenými s korupcí proto bývají problémové celní řízení při cestování, či automatickým řešením dopravního přestupku (mnohdy vymyšleným) úplatku požadovaného policistou.

Příklady malé korupce:

- podplácení úředníků
- záměrně nepřehledná regulace
- manipulace s pravidly
- špatná organizace
- zneužití pravomoci vyplývající z kontrolní činnosti veřejné správy

Typy korupce není vždy snadné rozlišit a rozdělit přesně, jelikož například rozdíl mezi byrokratickou (malou) korupcí či politickou (velkou) korupcí bývá mnohdy rozporuplný a v určitých případech velice silně provázaný. Jednotlivé typy korupcí proto mohou být nahodilé, tedy stanou se pouze v jeden moment a například pro jednu konkrétní zakázku, či mohou být pravidelné. V takových případech je napaden korupcí celý lokální systém, který má, co dočinění s konkrétní činností. (Dančák a kolektiv, 2006)

3 Příčiny korupce

Všeobecně známým faktem, je že člověk odjakživa touží po získání většího množství majetku, který mu může zaručit větší životní pohodlí. Každý tuto potřebu získávání majetku máme rozdílnou, a proto je u nás systém korupce je brán jako neetický a zavržení hodný. V mnoha částech světa je ale systém korupce brán jako prominutelný či naopak nezbytný pro každodenní fungování. To je samozřejmě ovlivňováno kulturními rozdíly daných zemí a často tento jev ovlivňuje rozvoj jednotlivých zemí. Dá se zde tedy poukázat na určitou souvislost s vyspělostí daných zemí a mírou korupce jako takové. Nejčastěji se tedy můžeme s každodenní korupcí setkat v zemích třetího světa, a naopak minimálně v zemích vyspělých, například patřících do Evropské unie. Podle Chmelíka existují čtyři vzájemně propojená hlediska, která jsou i faktory vzniku korupčního prostředí. (Chmelík, 2003)

1. *Monopolizující efekt.* Za předpokladu, že na trhu existuje několik firem, které kontrolují tento trh, tak stát může mít zájem o to, aby tento trh omezil a celkově ho zpřístupnil novým firmám. Například pokud se jedná o veřejné zakázky. Čím větší je tedy počet firem, které se zajímají o trh s veřejnými zakázkami, tím větší je pravděpodobnost vzniku korupce, která má vyústit v získání veřejné zakázky. Existuje ale i druhá možná strana, a to v případě, že existuje malý počet firem na trhu, které dokážou splnit podmínky zakázky, tím je větší pravděpodobnost vzniku korupce. Samozřejmě v lehce odlišných případech než v předchozí možnosti. V těchto případech jsou zakázky zhotoveny nekvalitně, za což může nedostatečná konkurence a celkové zjištěné nedostatky na jednotlivých zakázkách jsou maskovány pomocí korupce.
2. Druhým faktorem, který pomáhá vytvářet korupční prostředí, je *velká pravomoc při rozhodování v rukou jednotlivců nebo organizací*. Pokud existují takovéto možnosti a zároveň existuje málo mechanismů, které kontrolují, zda nedochází ke korupci, či dokonce neexistují žádné. Vzniká v ten moment nespočet příležitostí k možnému zneužití těchto pravomocí za použití páky korupce.

3. Třetím možným faktorem je *nedostatečná průhlednost systému*. Tento problém naprosto ruší možnost kontroly z řad třetích stran, které dokážou často i lépe odhalit korupci než přímo zainteresované strany či určené kontrolní orgány. Nedostatečná průhlednost může nabývat různých podob. Možnými příklady jsou bankovní tajemství, omezení okruhu jednotlivců, kteří jsou obeznámeni se situací (zakázkou).
4. Posledním faktorem, který napomáhá ke vzniku korupce, je *nedostatečná právní úprava*, která nedokáže přesně vymezit daný problém. Dále to mohou být určité disfunkce celé společnosti. Například v dané zemi různé kulturní aspekty, které ovlivňují chování a mentalitu jednotlivců. (Chmelík, 2003)

Korupce se v určité míře objevuje v jakékoli společnosti a nikdy pravděpodobně nedojde k jejímu úplnému vymýcení. Vždy bude existovat určitá skupina lidí, která bude chtít získat před konkurencí výhodu, a to jakýmkoliv způsobem. Příčiny korupce tedy existují vždy, a to bez ohledu na sociální, kulturní či politické zřízení dané oblasti či státu. Jednotlivé společnosti k příčinám tíhnou více či méně. Typ korupce a její příčiny jsou tedy vždy zrcadlením aktuální situace v daném prostředí a vždy tedy záleží na dané společnosti, jak se ke korupci postaví. (Petrovský, 2007)

4 Stádia korupce

4.1 Stádium náhodné korupce

V tomto stádiu je korupce na absolutním minimu, jelikož je korupce jako taková v dané společnosti nepřijatelná a existuje zde velmi dobrá právní úprava, která bojuje proti korupci všemi dostupnými prostředky. V tento moment jednotliví úředníci a jiné osoby s pravomocí rozhodování raději preferují odmítnutí korupce a zachování si tak trestní či morální bezúhonnosti před možností jednorázového zisku, a to buď finančním či jiným možným obohacením se.

Toto stádium je nejčastější ve většině vyspělých zemí. Korupce se občas uskuteční, ale většinou, a to zejména na nižším stupni (malá korupce), je brzy odhalena. Odhalování je v těchto případech prisuzováno kvalitními kontrolními dohledy, které neustále monitorují a přezkoumávají jednotlivé možné oblasti, kde se může korupce vyskytnout. Pokud tedy dojde k odhalení případu korupce, jsou tito jedinci, kteří se zúčastnili korupčního jednání, nejen potrestáni právně, a to s důrazem na odstrašující příklad, ale jsou velmi silně zasaženi společenskou tíhou svého jednání, která v mnoha případech může být několikanásobně horší nežli samotné právní potrestání.

4.2 Stádium spontánně regulované korupce

Pokud nastane zlom v prvním uvedeném stádiu a selžou jednotlivé mechanismy, které mají za úkol kontrolu a dohlížení na možnostmi korupce, přestane být korupce pouze otázkou pár oddělených jedinců. Začíná dostávat obrysy organizačních struktur a začínají se tvořit nepsaná pravidla, která určují postoj vůči korupci a pohledu na ní z pohledu společnosti. V tomto stádiu již není korupce společensky nepřijatelná, ale celý systém korupce se začíná přetvářet na spontánně regulovaný proces. Korupční chování se pomalu šíří celým systémem společnosti a v malých měřítkách ovlivňuje každodenní chování jednotlivců. Může se zdát, že se jedná jen o lokální činnosti, ale v tomto stádiu může být korupce již masově rozšířena, jen není ještě silně zakotvena jako standartní chování.

4.3 Stádium organizované korupce

V této situaci se již korupce dá přiřadit k organizovanému zločinu. Jednotlivá propojení mezi účastníky korupce dosahují obřích rozměrů. Korupce v tomto stádiu bývá v mnoha případech nejen dobrovolná, jako to je u prvního nebo druhého zmíněného stádia, ale již bývá násilně vymáhána a přeměňuje se na vydírání, které je poté obhajováno jako dobro pro druhou stranu. Korupce zde nabírá několika úrovněového propojení, kdy jsou ovlivňováni nejen nižší úředníci, ale i politici, kteří mají zaštitit možné problémy s korupcí.

4.4 Stádium systémové korupce

V tomto stádiu se dá konstatovat, že korupce bují doslova na každém rohu. Korupce je natolik silně spojena s veřejnou správou a s politikou, že bez ní by se celý systém rozpadl jako domeček z karet. Ve veřejné správě jsou vytvářeny neoficiální instituce, které dohlíží na dodržování nepsaných pravidel korupce, které vytvořili ti největší hráči na trhu. Vznikají i samostatné firmy, které se zabývají ovlivňováním jednotlivých úředníků, či celých institucí za pomoci všech možných jim dostupných prostředků. Politici vybírají poplatky za zprostředkování korupce a jsou velmi dobře placeni z korupčních prostředků, a to i formou stálé výplatní pásky. Jednotlivé státní instituce jsou již natolik prolezlé korupcí, že již nepřipomínají státní zaměstnance, ale zaměstnance soukromého sektoru, jelikož spousta z úředníků byla dosazena za pomoci korupce, aby hned o začátku celou svoji činnost směřovali pro zisk určité společnosti. V tento moment je již celá korupce volně viditelná, a i demokratické hlasování je ovlivněno korupcí a kupováním hlasů. Nikdo již v tomto systému státních institucí není bezúhonný a celý stát se mění na korupční stát. V tomto státě i ti nejvyšší představitelé již nejsou demokraticky zvolení politici, ale do nejvyšší politiky jsou dosazováni hlavní představitelé soukromého sektoru, kteří vedli celý souhrn korupčních událostí vedoucí k této situaci. (Frič, 1999)

5 Konkrétnější rozdělení forem korupce

V předešlých kapitolách jsem nastínil základní rozdělení typů a stádií korupce. Základní rozdělení bylo třeba k pochopení, na jaká stadia se korupce rozděluje. V této kapitole uvedu, v jakých formách může korupce jako negativní jev existovat.

5.1 Peněžní korupce

Tato forma korupce se také nazývá úplatkářství, nachází se nejčastěji ve stadiu malé korupce, ale sahá i do velké korupce. V tomto případě hraje největší roli vidina přivýdělku nad rámec platu (nejčastěji) u úředníka. Výše této částky musí vždy pokrývat obrovské riziko trestního stíhání. Nižší částky jsou častokrát shozeny ze stolu a většinou i nahlášeny, čímž si úředník získává vlastní zisk v podobě uznání či možných premií. Výše úplatku samozřejmě ovlivňují okolnosti. Například dopravní přestupek, který ještě není uveden na žádném záznamu, zkorumpovaný policista nezaznamená a přivýdělek zůstává jemu. Možnost této korupce logicky klesá ve státech, kde je právní systém na tyto možnosti dobře připraven a obavy z trestního stíhání a automatické ztráty zaměstnání většinou nedovolí úředníku vzít jakoukoliv výši úplatku.

Tato forma korupce je ale i velice často používána v soukromém sektoru. Státu v tomto případě nehrozí přímé riziko, ale může být nepřímo ovlivněn nesprávným výběrem daně. Rozporuplným také zůstává částka, kdy se již jedná o úplatek a kdy ještě ne. Příkladem mohou být drobné dary za spokojenost jedné strany. Obecně se takovýmto darům říká pozornost, diskrece, zdvořilost. (David a Nett, 2007)

5.2 Byrokratická korupce

V této formě korupce je větší účast ze strany úřadů. Korupce může zasáhnout všechny úrovně managementu úřadu. V takovýchto případech často dochází k možnému vyhrožování. Například ztrátou pracovního místa, či přeřazení na horší pracovní místo, než které úředník doposud měl. Většinou se v tomto případě jedná o znevýhodnění třetí strany, kterou požaduje jedna z korumpujících stran. Například může jít o vydání různých licencí, které znevýhodňují konkurenci kupujícího či vydávání povolení, jako třeba povolení pro dovoz či vývoz určitého zboží. (Frič, 1999)

5.3 Politická korupce

Tento typ korupce mívá nejčastěji dvě varianty - finanční odměnu či odměnu ve formě lepšího politického postavení pro korumpujícího. Jde zde většinou o vztahy mezi jednotlivci (poslanci, ministři, senátoři), kde hrají zejména roli vzájemné služby, jako je například získání většího politického vlivu. Tento typ korupce je velice nebezpečný vysokým postavením korumpujících, kteří mohou ovládat jednotlivé orgány. Například rozhodovací orgány či úřady, které mají různá rozhodovací práva. Dochází tak často k takzvanému prodeji úřadu. V těchto případech korumpující využijí svůj daný vliv na daný úřad či jinou instituci a pomohou druhému účastníku korupce.

Toto ale samozřejmě není jediný způsob politické korupce. Nesmíme zapomenout, že politici jsou také lidé a mohou mít i jiné potřeby, které mohou snadno naplnit pomocí korupce. Stále mohou potřebovat zajistit různá povolení či licence, které mohou snadno získat za použití korupce u některých svých kolegů, kteří vedou danou instituci nebo na ni mají velice zásadní vliv. Nejen tyto potřeby mohou být pro politika tak zásadní, aby se dopustil korupce. Častými důvody pro vznik korupce bývá vidina zisku peněz, kdy dochází k propojení několik korupcí naráz, či zisku většího počtu hlasů nebo zajištění rodinných příslušníků. Často pak ve smyslu kvalitního tichého pracovního místa s dobrým platem.

Častým důvodem pro vznik korupce je situace, kdy vysoce postavený politik má nejen zisky ze své politické kariéry a zastává velmi důležité funkce, ale zároveň je i velmi úspěšný v soukromém sektoru, a to buď jako spoluvlastník určitých firem nebo přímo vlastník. Pokud jsou dané firmy nějakým způsobem napojeny či dokonce závislé na státu, například kvůli státním zakázkám či jakékoliv formě dotace, která je řízena státem. Nastává situace, která je všeobecně známá pod slovním spojením střet zájmů. Pokud takováto situace nastane, je zde vyšší možnost vzniku korupce, jako třeba ovlivňování jednotlivých úřadů či vedoucích úřadů, aby daný politik měl jistotu, že jeho firma vyhraje výběrové řízení na zakázku, kterého se zúčastnila. Je až s podivem, že tato situace nebývá ojedinělá. Tyto případy se stále objevují i ve vyspělých zemích. Jak již bylo zmíněno, tyto problémy ve většině případů zůstávají neodhalené či nepotrestané z důvodu velmi dobrého krytí či nedokonalým právním systémem.

V systému demokracie je velmi častým tématem, které je spojováno s korupcí na politické scéně, financování jednotlivých politických stran. Tímto není přímo myšleno financování ze strany státu, ale jedná se zde zejména o financování politických stran formou soukromých darů. Nad otázkou financování politických stran tedy stále visí velký otazník, i když na tento problém asi nebude existovat stoprocentní odpověď. Dary posílané jednotlivým politickým stranám jsou proto maximálně kontrolovány, zda souhlasí s danými právními předpisy a jsou i veřejně dostupné pro kontrolu třetích stran, která je často velmi dobrým nástrojem pro hlídání možných protiprávních či neetických aktivit jednotlivých stran. Vzniká tedy opět etický problém se startem a fungováním jednotlivých stran. Strana s lepšími vztahy se soukromým sektorem či přímými vztahy k soukromému sektoru má více finančních prostředků pro své fungování a zejména politické kampani. (Petrovský, 2007)

5.4 Manažerská korupce

Při tomto typu korupce se velmi silně spojuje soukromý sektor s veřejnou správou. Jedná se o typ korupce s největším portfoliem možností. Tento typ korupce je také jeden z nejnebezpečnějších pro zdravou ekonomiku státu, a to zejména v měřítku na poli mezinárodní hospodářské soutěže, kdy zahraniční firmy, které chtěly získat veřejnou zakázku, kvůli korupci prohrály. To samozřejmě spustí vlnu kritiky, stejně jako nechvalné recenze na firmu od zákazníků. Stejně se zachovají firmy, které chtěli přijít investovat na našem území. Kvůli obavám z možných problémů s korupcí ale raději investují své prostředky v některém ze států, který nemá problémy s korupcí.

Lze sem také zařadit obchod s drogami, který je stejně jako předchozí příklad jakýmsi typem obchodu. Samozřejmě je zde opačný efekt než u zahraničních investorů, a to ten, že stát naopak tyto obchody chce co nejvíce potlačit a nejlépe zrušit úplně. Tyto obchody opět snižují renomé státu ve světě. (Hulinský, 2008)

5.5 Mezinárodní korupce

Největší hrozbou této korupce bývá její rozlehlost a špatné možnosti rozpoznávání. Tento typ korupce se hlavně ukazuje ve směru politických špiček jednotlivých států, které bývají hlavními aktéry tohoto typu korupce. Nejedná se zde o klasickou politickou korupci, ta se odehrává zejména na území jednoho státu, oproti tomu mezinárodní má rozsah několika politiků z různých států. V těchto případech bývá i špatně dosažitelné právo, jelikož se jedná o příslušníky dvou států s rozličnou právní úpravou.

V určitých případech se ale nejedná o ovlivňování jedinců, ale rovnou celého státu. Opět zde máme korupci typu odměn, pozorností, pomoci či protislužby, a to v mezinárodním měřítku. Takovýto dar bohaté země například zemi, která je silně zasažena chudobou, může cíleně ovlivnit pohled nejen politiků na danou zemi, ale i celého obyvatelstva a může se toto chování silně promítnout do mezinárodní politiky. Například v různých společnostech může toto ovlivnění znamenat hlas chudé země pro návrh té bohaté, která chudé poskytla pomoc, a naopak znevýhodnit zemi, která z různých důvodů nechtěla či nemohla pomoc poskytnout. (Chmelík, 2003)

6 Lobbying

Stejně jako střet zájmů není lobbying přímo korupce, ale v dnešní době, a to zejména od 90. let, bývá tento pojem velmi silně vnímán veřejností skoro jako synonymum ke slovu korupce. Došlo tak v naší společnosti díky častým korupčním kauzám, které vedli mnozí lobbisté.

Co je tedy lobbying? Lobbismus je cílené ovlivňování poslanců a dalších vládních zmocněnců. Lobbyista je člověk, který prosazuje vlastní zájmy či zájmy druhých u lidí, kteří disponují mocí politickou, společenskou, hospodářskou, kulturní a tím mají možnost tyto zájmy druhých uskutečnit. Lobbismus se tedy může zdát již z definice špatnou aktivitou, ale například i útulek pro psy, který se snaží získat peníze na jídlo pro svěřené psy z veřejných financí. Pozve do útulku nějakého veřejného představitele s mocí tyto peníze pro útulek získat. V tento moment již můžeme nazvat tento spolek lobbistickou organizací.

Lobbisté existovali již v dávné minulosti, kdy to bývali obyčejní lidé, kteří jen uměli dobře mluvit a získávat hezkým přednesem zmocněnce státu na svoji stranu. V dnešní době již existuje samostatné zaměstnání lobbyisty. Tito lobbisté jsou velmi často zmiňováni medií, a proto spoustu z nich občané znají. (EkonTech.cz, 2013)

6.1 Regulace lobbyingu

V České republice není lobbying jako takový nikterak regulován, pokud se samozřejmě již nejedná o korupci. Neexistence nařízení, které by určovalo, jak mohou lobbisté prosazovat své zájmy u státních a úředních představitelů, je častým tématem diskuse mezi odpůrci lobbyingu a jejím zastánci.

Regulace lobbyingu by tedy měla být silným nástrojem, jak nastavit pravidla a snížit tak spojování lobbyingu a korupce. Má tak být učiněno pomocí nástrojů, které umožní odkrýt vazby mezi lobbyisty a veřejnými činiteli pro veřejnou kontrolu a otevřou tak dveře transparentnosti této činnosti. Otázku lobbyingu v tomto směru řeší i vláda, což lze vidět ve vládním dokumentu „Vládní koncepce boje s korupcí“. Je zde zmiňována jako otevřený přístup k informacím. Například i Rada Evropy se tímto problémem již zabývá a vydala dokument „Doporučení členským státům v oblasti právní regulace lobbistické činnosti v kontextu veřejného rozhodování“. (Korupce.cz)

7 Důsledky korupce

Jedním z největších problémů, které jsou důsledkem korupce, je plýtvání veřejných zdrojů. Tento problém by se dal však celkem jednoduše podchytit, ale v případě veřejných zakázek dochází k problému špatné porovnatelnosti, zda se jedná o dobrý výsledek, nebo zda se již jedná o plýtvání. S tímto je spojen důsledek špatné porovnatelnosti. Pokud tedy úředník odpovídající za veřejnou zakázku nemá dostatečné podklady a zejména pak znalosti z oblasti dané zakázky, nastává zde prostor pro rozhodnutí se pomocí korupce.

Pokud dále budeme špatně motivovat zaměstnance ve veřejné správě, nebudou mít potřebu odvádět kvalitní práci, či si naopak přijdou nedoceny a toto docenění mohou nalézt v možné korupci z finančního typu úplatku. (Ryska a Průša, 2013)

8 Příklady opatření v boji s korupcí u některých složek veřejné správy

Korupce zde v určitých obdobích bude pravděpodobně existovat stále a neustále se bude snažit rozšiřovat, a proto je důležité nepřestat vést s ní trvalý boj. V tomto boji musíme brát korupci jako celek a bojovat s ní na všech úrovních veřejné správy a ve všech jejích formách. Každý z orgánů veřejné správy by měl přiložit svoji ruku k boji proti korupci, a proto si zde představíme několik plánů strategií aplikovaných v různých orgánech veřejné správy.

8.1 Úřad vlády České republiky

Úřad vlády se snaží (alespoň proklamativně) neustále vést boj s korupcí a je toho také důkazem dokument „Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022“, který je během psaní této práce aktuální, a proto z něj budu vycházet. Úřad vlády specifikuje čtyři oblasti, které jsou prioritní v aktuální situaci boje s korupcí. Jedná se o oblasti Výkonná a nezávislá exekutiva, Transparentnost a Otevřený přístup k informacím, Hospodárné nakládání s majetkem státu a Rozvoj občanské společnosti.

- 1. Výkonná a nezávislá exekutiva** Státní správa bude v tomto období usilovat o snižování administrativní zátěže a tím zvyšovat motivaci státních zaměstnanců a tím zvýšit jejich produktivitu práce. Vláda slibuje, že bude plnit závazky dané Evropské unii a plnit úkoly zakotvené v akčním plánu Partnerství pro otevřené vládnutí (OGP). Vláda chce rozvinout Rámcový resortní interní protikorupční program, který má zefektivnit přístup jednotlivých resortů k řešení korupčních rizik za pomoci snižování administrativní zátěže. Vláda se dále chce více zaměřit na jednotlivé zaměstnance. Například revizí pravidel etiky státních zaměstnanců a dále potom zavedení etických pravidel pro jednotlivé resorty zvlášť. S tímto chce spojit zavedení nových nástrojů, které pomohou ve vzdělání jednotlivých úředníků v oblasti etiky spojené s jejich zaměstnáním. Chce zvýšit odpovědnost jednotlivých zaměstnanců státní správy, která povede k lepší motivaci pro jednotlivé zaměstnance a tím zamezit nožné korupci jednotlivých zaměstnanců. (Akční plán boje s korupcí na rok 2020)

Dalšími důležitými orgány v souvislosti s korupcí jsou orgány činné v trestním řízení, kterým chce vláda získat větší nezávislost, dostatek materiálních a personálních kapacit a samozřejmě vyšší míru zodpovědnosti na jednotlivé zaměstnance. Pod záštitou Ministerstva spravedlnosti má vzniknout nový návrh novely zákona o státním zastupitelství, který má posílit nezávislost státního zastupitelství, což pomůže zejména v případech možného politického vměšování se do věcí státního zastupitelství. Dále má být předložena novela zákon, která má zajistit zejména transparentnost při výběru kandidátů pro jednotlivá místa, jako například soudců či soudních funkcionářů. S tímto krokem chce spojit přijetí etického kodexu soudců a státních zástupců, čím chce posílit vnímání důležitosti svého úřadu pro jednotlivé zaměstnance. Dále chce vláda v případě znalců a znaleckých poznatků používaných v trestním řízení předložit nový zákon o znalcích a také předlohu nového zákona o soudních překladatelích. (Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022)

Dalšími místy, kde chce vláda zlepšit situaci na poli korupce, je zdravotnictví. Tato oblast si v minulých letech prošla mnoha kauzami a z momentálního hlediska je vládou viděna jako velmi riziková oblast, na kterou je potřeba se zaměřit. Pro příklad - Ministerstvo zdravotnictví ČR předloží věcný záměr zákona o zdravotních pojišťovnách, čímž chce docílit odloučení tohoto sektoru od politické scény a určit nezávislé orgány kontrolou nad zdravotními pojišťovnami. Oblast zdravotnictví není jediná, která v posledních letech prošla mnoha špatnými časy spojenými s korupcí, proto chce vláda vypracovat analýzy o určitých sektorech, které mají za úkol zjistit možná rizika korupce a poté přednést návrhy na možné zlepšení. Mezi tyto sektory například patří exekuce, energetika, telekomunikace a doprava. (Akční plán boje s korupcí na rok 2020)

2. **Transparentnost a otevřený přístup k informacím** Vláda se dále zavázala, že podnikne kroky, které umožní lepší transparentnost v případě legislativního a rozhodovacího procesu, čímž docílí snížení rizika možné korupce při lobbistické činnosti. Jedním z těchto kroků má být přístup k informacím pro veřejnost o kontaktech a uskutečněných schůzkách politiků, čímž chce zlepšit obraz lobbingu v očích veřejnosti. Dalším krokem, který přímo navazuje na předešlý, má být přijetí zákona o lobbování, o kterém se jedná již několik let. (Akční plán boje s korupcí na rok 2020)

Dalším prioritní činností je zvýšení transparentnosti fungování právnických osob s majetkovou účastí státu. Vláda si je v tomto případě vědoma nedostatečné transparentnosti při fungování těchto osob, ale stále si je vědoma že i v tomto odvětví je potřeba zachování konkurenceschopnosti a ochrany obchodního tajemství. V tomto případě se mají tedy Ministerstvo vnitra s Ministerstvem financí zaměřit na kontrolu plnění povinností subjektu s přímým zaměřením na kontrolu právnických osob s majetkovou účastí státu. (Akční plán boje s korupcí na rok 2020)

Vláda se chce zapojit aktivněji k mezinárodní agendě boje s korupcí. Díky této agendě by mohla získat nové informace a zkušenosti, které může následně použít při svých dalších krocích v boji proti korupci na našem území. Na poli mezinárodní spolupráce ve spojení s korupcí hraje významnou roli Partnerství pro otevření vládnutí (OGP), jejím členem je i Česká republika. Vláda chce přijmout některé z opatření, které doporučila OGP a zlepšit situaci v boji proti korupci. Ministerstvo vnitra má za cíl aktivně pokračovat ve zveřejňování otevřených dat. (Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022)

3. **Hospodárné nakládání s majetkem státu** Vláda v tomto případě chce pokračovat na poli zesilování a zefektivňování finančních kontrol ve veřejné správě, což má zajistit i novela zákona o finanční kontrole ve veřejné správě. Nejvyšší kontrolní úřad by měl dostat širší kontrolní pravomoc. Tím by se mělo navýšit spektrum kontrolovaných subjektů, jako například státních podniků či veřejných škol. Další rozšíření působnosti Nejvyššího kontrolního úřadu má být zavedeno na poli mezinárodních prostředků, které jsou poskytovány státu například z Evropské unie a tím docílení vyšší kontroly nad těmito prostředky. (Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022)

Dalším z důležitých aspektů, které vláda dosud zavedla a chce nadále rozšiřovat, je zveřejňování nabídek nepotřebeného majetku. V tomto směru se hlavně zaměří na větší transparentnost programu a zavedení elektronického způsobu prodeje majetku, který prodává stát. Tento systém má na starosti Úřad pro zatupování státu ve věcech majetkových. Již došlo k praktické realizaci funkčního elektronického dražebního systému pro aukce na realizaci majetku státu, který byl u organizačních složek státu zapojených do projektu shledán trvale nepotřebným.

Jeden ze zásadních počinů je i (v současné době) předložení paragrafového znění Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR věcného záměru nového stavebního zákona, který má zjednodušit administrativu. To bude mít za následek zrychlení přípravy staveb a lepšího nastavení transparentnosti pravidel územního a stavebního řízení. (Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022)

4. **Rozvoj občanské společnosti** Jeden z neočekávanějších počinů má být předložení návrhu zákona o ochraně oznamovatelů protiprávního jednání. Takovýto zákon má napomoci oznamovatelům protiprávního jednání v případě podání oznámení například na svého přímého nadřízeného, který by poté mohl následně ze msty nařídít propuštění oznamovatele a tím ho uvést jako odstrašující případ pro veškeré další možné oznamovatele. Kvůli absenci takového zákona je spousta případů nenahlášených ze strachu před možnými následky takového oznámení. (Akční plán boje s korupcí na rok 2020)

Vláda si je vědoma nedostatečné osvěty směrem k občanům, kde u mnohých stále vládne silná nedůvěra v systém ve spojení s korupcí a bude se tak snažit zvýšit informovanost občanů. Dalším důležitým aspektem, který vláda hodlá v tomto období (2018 až 2020) zrealizovat, je dotační program pro neziskové organizace, které poskytují například právní pomoc oznamovatelů protiprávního jednání spojeného s korupcí. Vláda proto chce zvýšit prostředky v dotačním programu minimálně o 20 %. (Akční plán boje s korupcí na rok 2020)

8.2 Magistrát města Jihlava

Jednotlivé úřady vytváří vlastní etická pravidla, které se zavazuje každý zaměstnanec úřadu dodržovat. Tato pravidla jsou zanesena v Etickém kodexu konkrétního úřadu. Zajímají nás zejména části, které se přímo týkají prevence korupce. Pro příklad použijí Etický kodex Magistrátu města Jihlavy (dále jako MMJ).

1. Článek 2: Rozhodování

Zaměstnanec má zvolit nejlepší řešení, které odráží veřejný zájem, je plně transparentní a v souladu se zákony státu. Zaměstnanec zachovává vždy profesionalitu a nestrannost.

2. Článek 4: Nestrannost

Rozhodnutí zaměstnance má být vždy objektivní, čestné a nestranné. Rozhodnutí má vždy odrážet veřejný zájem. Zaměstnanec se nesmí nechat ovlivnit vlastním zájmem, zájmem určité skupiny či vztahem k určitým osobám. Zaměstnanec se má vyvarovat jednání, které by mohlo ohrožovat důvěru občanů ve veřejnou správu.

3. Článek 6: Střet zájmů

Zaměstnanec se snaží vyhnout situacím, které by ho vedly do střetu osobního a veřejného zájmu. Osobní zájem znamená veškeré výhody pro zaměstnance, jeho rodinu či osoby, na které má zaměstnanec jakékoliv vazby.

4. Článek 7: Korupce

Zaměstnanec nesmí ve spojení se svým rozhodováním požadovat a ani přijmout jakékoliv dary, či podobně získat zvýhodnění pro sebe či jinou osobu. Nesmí ničemu a nikomu dovolit narušit jeho nestrannost a objektivitu při zastupování svého úřadu. Snaží se vyvarovat situacím, kdy by se dostal do postavení, ve kterém by cítil vůči jiné osobě závazek či by byl skutečně zavázán. Veškeré korupční jednání, o kterém by se zaměstnanec dozvěděl, či podezření o korupčním jednání má zaměstnanec povinnost nahlásit svému nadřízenému, tajemníkovi magistrátu nebo orgánu činném v trestním řízení. (Etický kodex MMJ, 2019)

8.3 Policie České republiky

I v případě organizační složky státu, jakou je Policie České republiky (dále jen jako Policie), se mohou vyskytnout případy korupce, a to jak u řadových příslušníků policie, tak u služebních funkcionářů. Policie proto musí neustále zdokonalovat boj proti korupci.

Cílem Policie je maximalizovat motivaci zaměstnanců k výkonu práce/služby a tím snížit riziko možné korupce jednotlivých příslušníků či zaměstnanců. Důležitá je i podpora protikorupčního prostředí z druhého směru motivace, a to výstraha a podvědomí v řadách příslušníků a zaměstnanců s reálnou vidinou potrestání. Tím je vytvářeno prostředí, které zásadně odmítá potencionální korupci a zvyšuje loajalitu z řad příslušníků a

zaměstnanců Policie k státu jakožto k jeho zaměstnavateli. (Interní protikorupční program Policie České republiky, 2020)

Policie zastává motivační názor příkladného vedoucího zaměstnance či příslušníka, proto je každý vedoucí zaměstnanec a příslušník povinen vést protikorupční postoj a být příkladným vzorem v tomto směru. Tímto se rozumí například důsledné prošetření v případě podezření na korupci, ať už u svého podřízeného či jakéhokoliv jiného zaměstnance či příslušníka policie. (Interní protikorupční program Policie České republiky, 2020)

I v případě Policie je nutné zaručit transparentnost její činnosti, a to v rozsahu stanoveném zákonem. Mám na mysli hlavně záležitosti, které nepodléhají příslušnému stupni utajení, jako například aktivní trestní řízení či aktivní kriminální případy. Zveřejněné informace, které vydává Policie a souvisí s odhalováním možné korupce, patří například informace o rozpočtu, informace ve vztahu k nakládání s majetkem Policie. V případě zadávání veřejných zakázek musí tedy Policie vždy postupovat podle platných zákonů o veřejných zakázkách a neustále monitorovat a kontrolovat systém zadávání veřejných zakázek. Musí například dodržovat, aby v případě pronájmu byla cena nájmu shodná s cenou obvyklou v místě stavby či jiné věci. (Interní protikorupční program Policie České republiky, 2020)

V případě podezření na korupci u příslušníka či zaměstnance Policie je postupováno dle Závazného pokynu policejního prezidenta, který je interpretován v Protikorupčním programu Policie České republiky. (Interní protikorupční program Policie České republiky, 2020)

Praktická část

V teoretické části bakalářské práce jsem analyzoval aktuální situaci ve vybraných institucích veřejné správy. Pro tuto analýzu jsem zvolil výzkumnou metodu dotazníkového šetření. Toto šetření probíhalo v institucích veřejné správy v rámci krajského města Jihlava. Do dotazníkového šetření se zapojily následující instituce: Stavební úřad Magistrátu města Jihlava, Policie České republiky krajské ředitelství pro Kraj Vysočina (Odbor cizinecké policie), Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových v Jihlavě odbor Odloučené pracoviště Jihlava, Obecní živnostenský úřad Jihlava, Odbor životního prostředí (Magistrát města Jihlava).

Dotazník je sestavený z 18 otázek postihujících demografické, funkční a informační aspekty tohoto tématu. Šest prvních otázek slouží pro zjištění, jací respondenti se účastní tohoto dotazníkového šetření. Jedná se tedy o otázky typu pohlaví, věku, vzdělání. Navazující oblasti otázek míří na názory a dosavadní zkušenosti respondentů spojené s korupcí za dobu, po kterou konkrétní respondenti pracují ve veřejné správě. Tento dotazník byl respondentům k dispozici od 25. února do 30. března 2021. Kvůli celostátně vyhlášeným epidemiologickým opatřením byl celý výzkum realizován distančně. Jednalo se o oslovení jednotlivých institucí telefonicky za účelem získání souhlasu odpovědného vedoucího k provedení průzkumu a následného zaslání dotazníků na příslušný výše uvedený subjekt k anonymnímu sdělení odpovědí zaměstnanců ochotných ke spolupráci (respondentů).

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 70 respondentů, kteří vyplnili dotazník. Dotazník byl vytvořený ve veřejně dostupném nástroji společnosti Google, a to v Google formuláři. Na jednotlivé otázky nemuseli respondenti odpovědět za situace, kdy by se cítili v odpovědi nejistí nebo nedůvěřovali úplné anonymitě prováděného šetření. K takovýmto případům v ojedinělých případech skutečně došlo. Je potřeba úvodem přehledového grafického zobrazení podotknout, že dále uvedené grafy jsou lehce zkreslené, a to z důvodu matematického zaokrouhlování získaných a transformovaných dat v programu MS Excel.

9 Výsledky jednotlivých otázek z dotazníkového šetření

1. Vaše pohlaví?

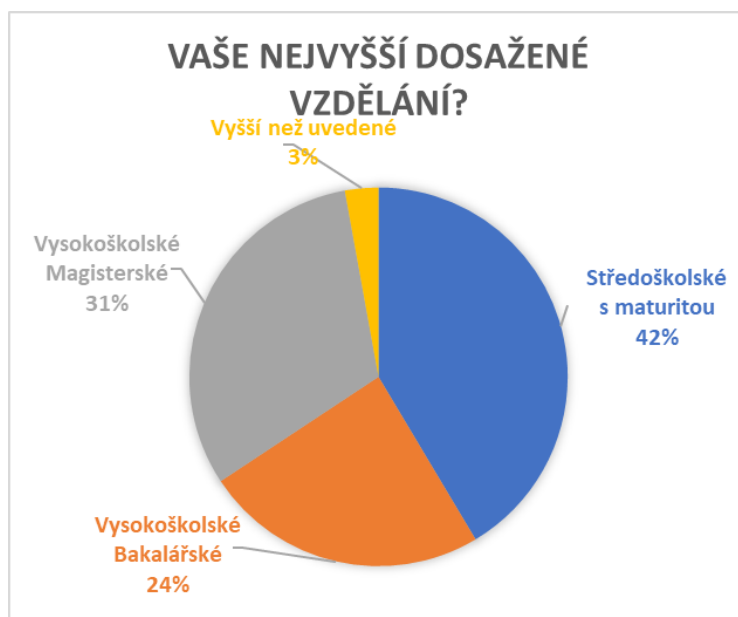

Graf 1: Vaše pohlaví?

Tento graf ukazuje genderové rozložení respondentů, kteří vyplnili dotazník. Z celkového počtu respondentů (70) bylo 35 mužů a 35 žen. Takovýto rovnovážný genderový výsledek je velkým přínosem.

Muži a ženy často přistupují k vnímání porušování pravidel (v tomto případě korupce) rozdílně. Pro toto dotazníkové šetření je tedy tento vzorek respondentů ideální. Pro veřejnou správu je takovýto zúčastněný vzorek respondentů dobrý kvůli objektivní snaze zaměstnavatelů na genderovou vyrovnanost.

2. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Graf 2: Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Tento graf ukazuje stupně vzdělání, kterého respondenti dosáhli. Největší zastoupení má středoškolské s maturitou, kterou označilo 29 respondentů. Druhou největší skupinou jsou respondenti s vysokoškolským magisterským vzděláním, a to 22 respondentů. Další skupinu zastupuje 17 respondentů, kteří jsou absolventy vysokoškolského bakalářského studia. 2 respondenti také označili poslední možnost vyššího vzdělání, než které bylo uvedeno. To představuje například doktorandské stupně vzdělání. Jeden respondent na tuto otázku neodpověděl.

Nadpoloviční většina vysokoškolsky vzdělaných respondentů naznačuje lepší schopnost respondentů učit se. Kvůli tomu předpokládám pozitivní výsledek ve znalosti problematiky korupčního jednání a potírání takového jednání.

3. Jakou pracovní pozici zastáváte?

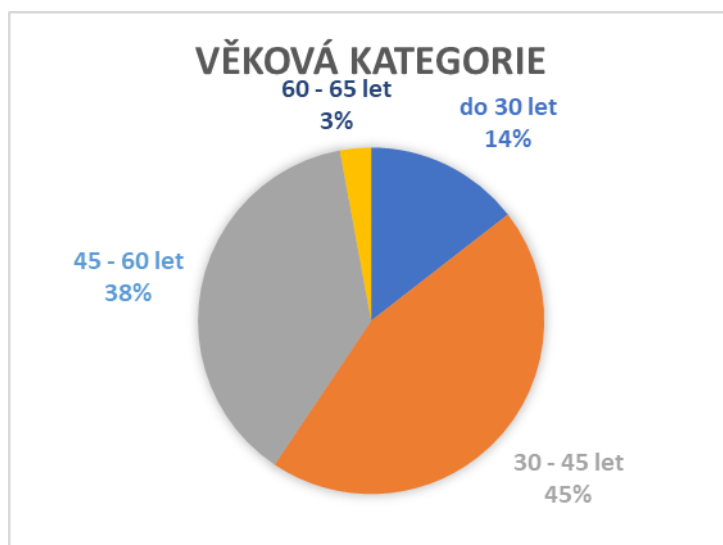

Graf 3: Jakou pracovní pozici zastáváte?

V grafu č. 3 bylo zjištěno jakou pozici jednotliví respondenti zastávají ve své instituci. 46 respondentů odpovědělo, že zastávají referentskou pozici. 15 respondentů uvedlo, že jsou vedoucími zaměstnanci a 8 respondentů zastává pozici ve středním managementu instituce. 1 respondent na tuto otázku neodpověděl.

Na referentské pozici se respondenti mohou setkávat pravděpodobně nejčastěji s počátečními návrhy korupce a návrhem pro takové jednání. Velké zastoupení referentů mezi respondenty je pro dotazníkové šetření velkým přínosem.

4. Věková kategorie

Graf 4: Věková kategorie

Tato otázka slouží pro zjištění přibližného věku respondentů. Největší skupinou, zaměstnanců veřejné správy, která se zúčastnila tohoto průzkumu, byla věková skupina v rozmezí věku 30–45 let. V této skupině bylo 26 respondentů. Další věkovou skupinou byla skupina v rozmezí věku 45–60 let. V této skupině bylo 26 respondentů. Podstatně menší již byla skupina v rozmezí věku do 30 let. V této skupině bylo 10 respondentů. Do věkové kategorie 60–65 let spadají 2 respondenti. V kategorii vyšší než 65 let nebyl žádný respondent. 1 respondent na tuto otázku neodpověděl.

Z odpovědí respondentů je patrný dlouhodobý trend malého zájmu mladé generace o práci ve veřejném sektoru. Takovýto trend je dlouhodobě neudržitelný a instituce veřejné správy by měly zapracovat na atraktivitě práce ve veřejné správě pro mladé. S dominující starší skupinou respondentů lze předpokládat na základě větších zkušeností, že se tyto respondenti již nějakou formou korupce setkali. Standardně věková kategorie a náchylnosti k porušování pravidel podle mého názoru spolu nikterak nesouvisí.

5. Jste zaměstnancem v režimu "státní služby"

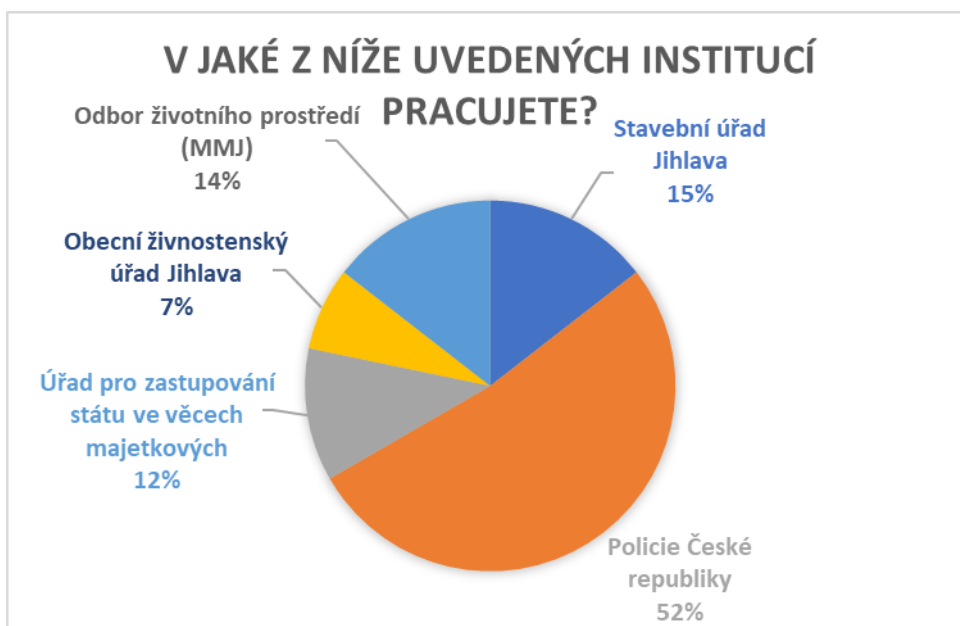

Graf 5: Jste zaměstnancem v režimu "státní služby"

Graf č. 5 ukazuje, jak respondenti odpovídali na otázku, zda pracují v režimu státní služby, tj. jejich pracovní poměr je založený podle zákoníku práce (zák. č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších změn a doplňku, tj. §§ 30 - 47) nebo služební poměr, který je založený ve smyslu zák. č. 234/2014 Sb., ve znění pozdějších změn a doplňků tj. §§ 20 - 76). 46 respondentů odpovědělo, že pracují v režimu státní služby. 23 respondentů odpovědělo, že nepracují v režimu státní služby. 1 respondent neodpověděl na tuto otázku.

Zaměstnanci ve služebním poměru by měli být lépe informováni o problematice korupce a boje proti ní. To vyplývá z přísnějších kritérií, které musí každý kandidát na zaměstnání ve formě služebního poměru splnit. Dá se předpokládat, že i samotný psychologický efekt zaměstnání ve formě služebního poměru dává větší odolnost vůči korupčnímu jednání.

6. V jaké z níže uvedených institucí pracujete?

Graf 6: V jaké z níže uvedených institucí pracujete?

Tato otázka představuje výčet institucí, ve kterých pracují respondenti. Největší zastoupení zde má Policie České republiky (přesněji odboru cizinecké policie v Jihlavě), a to s 36 respondenty. Dále je zde zastoupení Stavebního úřadu Jihlava. Z této instituce se šetření zúčastnilo 10 respondentů. Dále je zde zastoupení Odboru životního prostředí Magistrátu města Jihlava. Z tohoto odboru se zúčastnilo 10 respondentů. Z Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových bylo 8 respondentů. Poslední skupinu tvoří Obecní živnostenský úřad Jihlava, a to s 5 respondenty. 1 respondent neodpověděl na tuto otázku.

Převaha respondentů z řad Policie České republiky je pravděpodobně zapříčiněna dobrými vztahy mezi jednotlivými příslušníky Policie. Z interních zdrojů mi bylo sděleno, že po dotazníkovém šetření probíhalo několik diskusí na téma korupce na pracovišti Odboru cizinecké policie v Jihlavě. Takové rozdmýchání diskuse na téma korupce je v každém případě velmi přínosné pro boj proti korupci.

7. Má vaše organizace vypracovanou a aplikovanou protikorupční politiku?

Graf 7: Má vaše organizace vypracovanou a aplikovanou protikorupční politiku?

Tento graf poměrně přesvědčivě ukazuje, jak respondenti odpovídali na otázku: Má vaše organizace vypracovanou a aplikovanou protikorupční politiku? 41 respondentů odpovědělo, že jejich organizace má vypracovanou a aplikovanou protikorupční politiku. 1 respondent odpověděl, že jeho organizace nemá vypracovanou a aplikovanou protikorupční politiku a 26 respondentů nevědělo, zda má nebo nemá. 2 respondenti na tuto otázku neodpověděli.

Z grafu jde vidět, že stále velké procento zaměstnanců veřejné správy není plně seznámeno s protikorupční politikou své organizace. Neustálé vzdělávání v oblasti boje proti korupci je proto velmi důležité.

8. Setkal jste se někdy s korupčním jednáním ve vaší instituci?

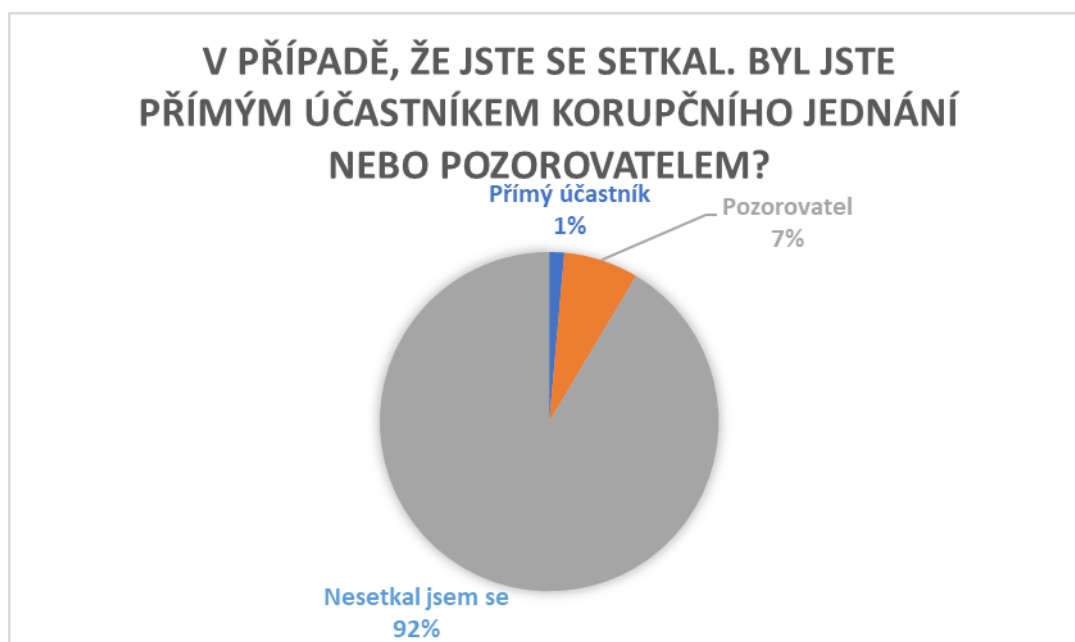

Graf 8: Setkal jste se někdy s korupčním jednáním ve vaší instituci?

Graf č. 8 prezentuje otázku, zda se respondenti setkali s korupčním jednáním v jejich instituci. 65 respondentů odpověděli, že se nesetkali a 5 respondentů odpovědělo, že se setkali s korupčním jednáním.

Z výsledku jde vidět, že ke korupčnímu jednání ve veřejné správě dochází pouze v minimu případů. To je velmi pozitivní zprávou, ve kterou jsem při vytváření dotazníkového šetření doufal.

9. V případě, že jste se setkal. Byl jste přímým účastníkem korupčního jednání nebo pozorovatelem?

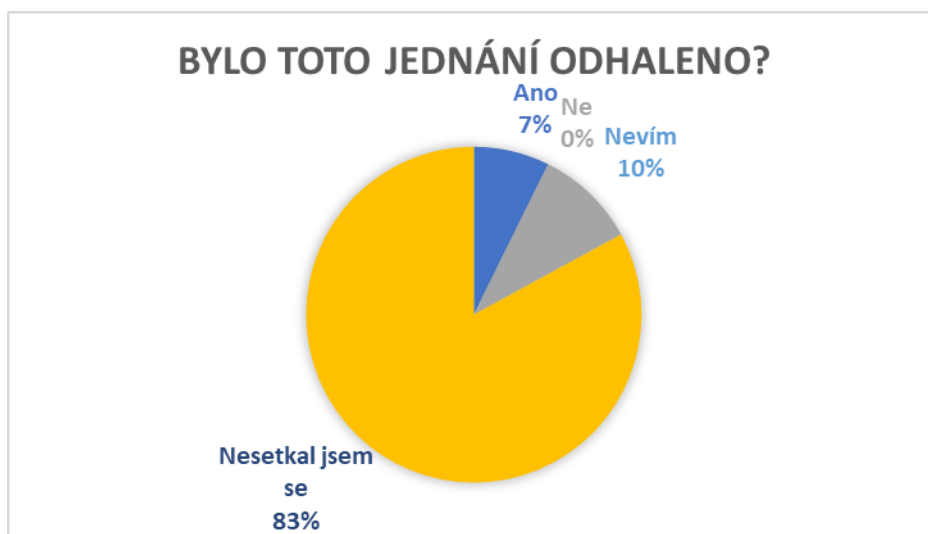

Graf 9: V případě, že jste se setkal. Byl jste přímým účastníkem korupčního jednání nebo pozorovatelem?

U otázky č. 9 se 64 respondentů nesetkalo s korupčním jednáním v jejich organizaci nebo neodpovědělo. 5 respondentů odpovědělo, že byli pozorovateli a 1 respondent odpověděl, že byl přímým účastníkem. Je zde vidět zkreslení odpovědí respondentů, jelikož na předešlou otázku odpovědělo 5 respondentů, že se setkali s korupčním jednáním v jejich organizaci. U této otázky, ale vidíme 6 takovýchto odpovědí.

Z výčtu respondentů, kteří se setkali s korupčním jednáním, byla většina pouze pozorovateli. Z toho můžeme usuzovat, že v případě porušování pravidel dojde k odhalení a potrestání viníků.

10. Bylo toto jednání odhaleno?

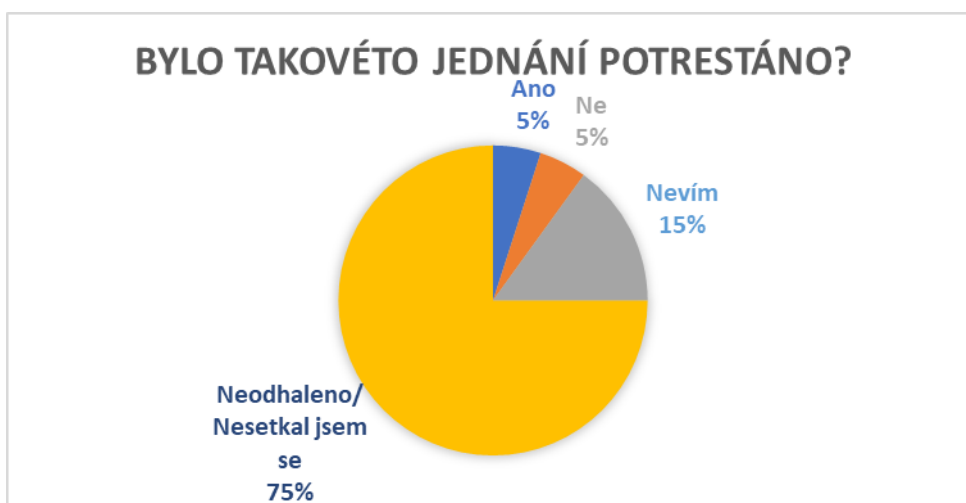

Graf 10: Bylo toto jednání odhaleno?

Na otázku, zda bylo takovéto jednání odhaleno, odpovědělo 34 respondentů, že se nesetkali s korupčním jednáním v jejich organizaci. 4 respondenti nevěděli, zda k odhalení došlo. 3 respondenti odpověděli, že takové jednání bylo odhaleno a žádný respondent neoznačil odpověď, že odhaleno nebylo. 29 respondentů na tuto otázku neodpovědělo.

Velmi dobrou zprávou je skutečnost žádné odpovědi „Ne“ na tuto otázku. Je zde vidět zdravá situace ve veřejné správě v otázkách odhalování korupce.

11. Bylo takové jednání potrestáno?

Graf 11: Bylo takové jednání potrestáno?

Otázka č. 11, která přímo navazuje na předchozí otázku. U této otázky 30 respondentů odpovědělo, že nedošlo k odhalení nebo se s takovým jednáním nesetkalo. 6 respondentů odpovědělo, že neví, zda došlo k potrestání. 2 respondenti odpověděli, že nedošlo k potrestání takového jednání a 2 respondenti odpověděli, že takové jednání bylo potrestáno. 30 respondentů na tuto otázku neodpovědělo.

Vzorek odpovědí na tuto otázku již tak optimisticky nevypadá, jelikož se tady setkáváme i s odpověďmi „Ne“. Pokud ke korupčnímu jednání dojde, mělo by být po právu potrestáno.

12. Víte jak a kde nahlásit korupční jednání?

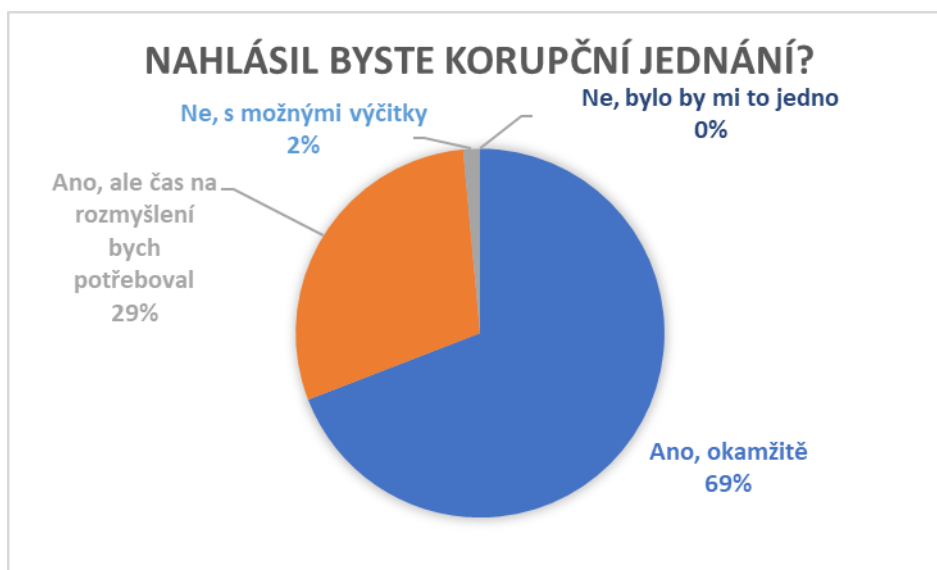

Graf 12: Víte jak a kde nahlásit korupční jednání?

Tento graf znázorňuje odpovědi na otázku, zda respondenti ví, jak a kde nahlásit korupční jednání. 61 respondentů odpovědělo „Ano“ (vím jak a kde nahlásit korupční jednání) a 7 respondentů odpovědělo „Ne“ (nevím jak a kde nahlásit korupční jednání). 2 respondenti na tuto otázku neodpověděli.

Z odpovědí na tento graf usuzuji, že protikorupční osvěta u respondentů je velmi dobrá.

13. Nahlásil byste korupční jednání?

Graf 13: Nahlásil byste korupční jednání?

Na otázku, zda by respondenti nahlásili korupční jednání, 47 respondentů odznačilo možnost „Ano“, okamžitě. 20 respondentů by nahlásilo korupční jednání, ale potřebovali by čas na rozmyšlenou. 1 respondent by nenahlásil korupční jednání s možnými výčitky. Poslední možnou odpověď na tuto otázku nezaškrtl žádný respondent. 2 respondenti na tuto otázku neodpověděli.

Jsou zde vidět dobré morální zásady respondentů, jelikož by se 69 % respondentů postavilo korupčnímu jednání okamžitě. V trochu horších případech by potřebovali respondenti čas na rozmyšlení všech následků. Pokud dojde nakonec k nahlášení, tak je i tato odpověď správná. Nemůžeme ale zapomínat na fakt, že pachatelé tím získávají čas, a tak by došlo k znesnadnění vyšetřování.

14. Nahlásil byste korupční jednání i v případě, že by se jednalo o osobu vám blízkou?

Graf 14: Nahlásil byste korupční jednání i v případě, že by se jednalo o osobu vám blízkou?

U otázky číslo 14. odpovědělo 30 respondentů, že by nahlásili korupční jednání, i kdyby se jednalo o osobu jim blízkou. 28 respondentů odpovědělo, že by nenahlásili korupční jednání v případě, že by se jednalo o osobu jim blízkou a 12 respondentů na tuto otázku neodpovědělo.

Na tuto otázku bývá velmi těžká odpověď. Záleží určitě vždy na typ vztahu mezi osobami. Dobrou zprávou je, že i v těchto případech by se 52 % respondentů zachovalo dle zákona.

15. Báľ byste se, že v případě nahlášení dojde k pomstě vůči vaší osobě?

Graf 15: Báľ byste se, že v případě nahlášení dojde k pomstě vůči vaší osobě?

Na otázku, zda by se respondenti báľi, že dojde k pomstě vůči jejich osobě v případě nahlášení korupčního jednání, odpovědělo 41 respondentů „Ano“. 25 respondentů „Ne“. 4 respondenti na tuto otázku neodpověděli.

U této otázky jsou vidět velké obavy respondentů, kteří se bojí postihování tzv. whistleblowerů. Ohlašovatelé jsou chráněni obecně pracovně-právními předpisy a prostředky, neustále se pracuje na zlepšení této ochrany. Přesto je hlavně potřeba šířit osvětu o ochraně ohlašovatelů.

16. Setkal jste se ve vaší instituci se šikanou ohlašovatele, za nahlášení porušení pravidel?

Graf 16: Setkal jste se ve vaší instituci se šikanou ohlašovatele, za nahlášení porušení pravidel?

68 respondentů odpovědělo na otázku č. 16 ne, nesetkal jsem se se šikanou ohlašovatele a 1 respondent odpověděl, že se setkal s šikanou ohlašovatele porušení pravidel. 1 respondent na tuto otázku neodpověděl.

Výsledky této otázky vyvrací obavy respondentů u předchozí otázky. Jde tedy vidět, že aktuální situace je v tomto tématu na velmi dobré úrovni.

17. Myslíte si, že je na tom vaše instituce s bojem proti korupci dobře?

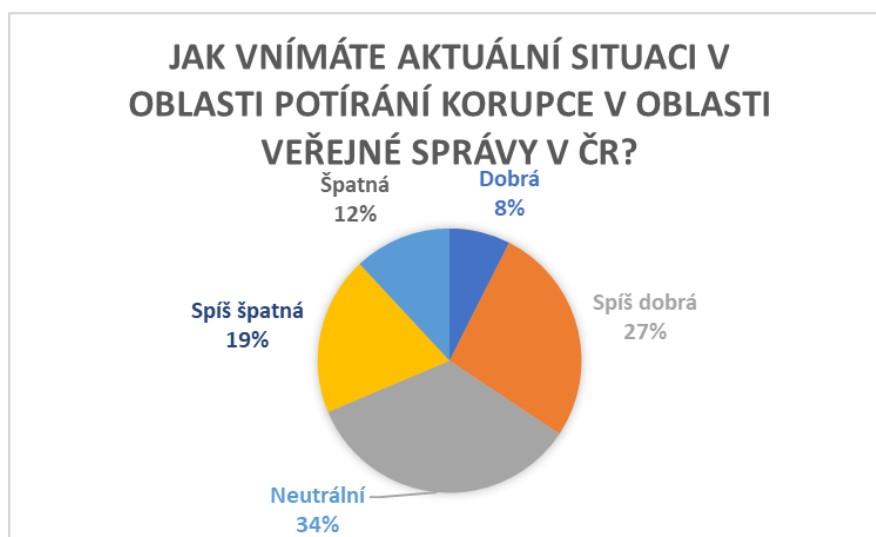

Graf 17: Myslíte si, že je na tom vaše instituce s bojem proti korupci dobře?

Graf č. 17 znázorňuje odpovědi na otázku, zda si respondenti myslí, že je na tom jejich instituce s bojem proti korupci dobře. 55 respondentů si myslí, že jejich instituce bojuje s korupcí dobře. 8 respondentů si nemyslí, že jejich organizace nebojuje s korupcí dobře.

Z výsledků této otázky je vidět, že respondenti jsou poměrně dobře seznámeni s bojem proti korupci ve svojí instituci. Toto může být zapříčiněno kvalitním systémem vzdělávání zaměstnanců v protikorupční problematice.

18. Jak vnímáte aktuální situaci v oblasti potírání korupce v oblasti veřejné správy V ČR?

Graf 18: Jak vnímáte aktuální situaci v oblasti potírání korupce v oblasti veřejné správy V ČR?

Poslední otázka se zaměřovala na obecný pohled respondentů na boj proti korupci ve veřejné správě. Na tuto otázku dopovědělo 23 respondentů neutrálně. 18 respondentů zvolilo odpověď „Spíš dobrá“. Odpověď „Spíš špatná“ zvolilo 13 respondentů. 8 respondentů si myslí, že je situace špatná a 5 respondentů má za to, že situace ve veřejné správě ČR je dobrá.

Výsledky odpovědí na tuto otázku odrážejí obecné pohlížení veřejnosti na problematiku korupce ve veřejné správě. To může být způsobeno velkou medializací případů, která není pro protikorupční záměry na škodu. Zároveň ale takovéto medializace poškozují dobré jméno institucí veřejné správy, a to se pak následně odráží na názorech veřejnosti na veřejnou správu jako celku.

10 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Dále budeme rozebírat jednotlivé tematické okruhy, a to přímo ve vztahu k zúčastněným institucím na základě odpovědí respondentů, tak jak jsem je získal v rámci dotazníkového šetření.

Po dokončení dotazníkového šetření došlo k prostudování jednotlivých odpovědí a výběru otázek, které se daly použít pro porovnání jednotlivých institucí, jejichž zaměstnanci vyplnili autorův dotazník.

Jak jsem předpokládal v úvodu své práce, tak je a bude korupce velmi ožehavé téma v oblasti veřejné správy. Jak je z výsledků dotazníkového šetření patrné, korupce se minimálně dotýká téměř každého odvětví veřejné správy. Velkým problémem tak stále zůstává strach z možné šikany ohlašovatele takového jednání, což má často za následek neodhalení korupčního jednání.

V dalším přehledovém zpracování jsem zvolil redukováný soubor porovnatelných otázek dotazovaných mezi institucemi a zjištěním možných aktuálních problémů veřejné správy v oblasti korupce. Základní dotazníkové šetření obsahovalo celkem 18 otázek – tematických okruhů, pro další zpracování jsem zvolil celkem 5 okruhů, a to výše uvedené otázky č. 7; 8; 12; 13; 18. Z nejzásadnějších původních otázek jsem analyzoval vážený průměr, který jsem následně porovnal s výsledky z jednotlivých zkoumaných organizací.

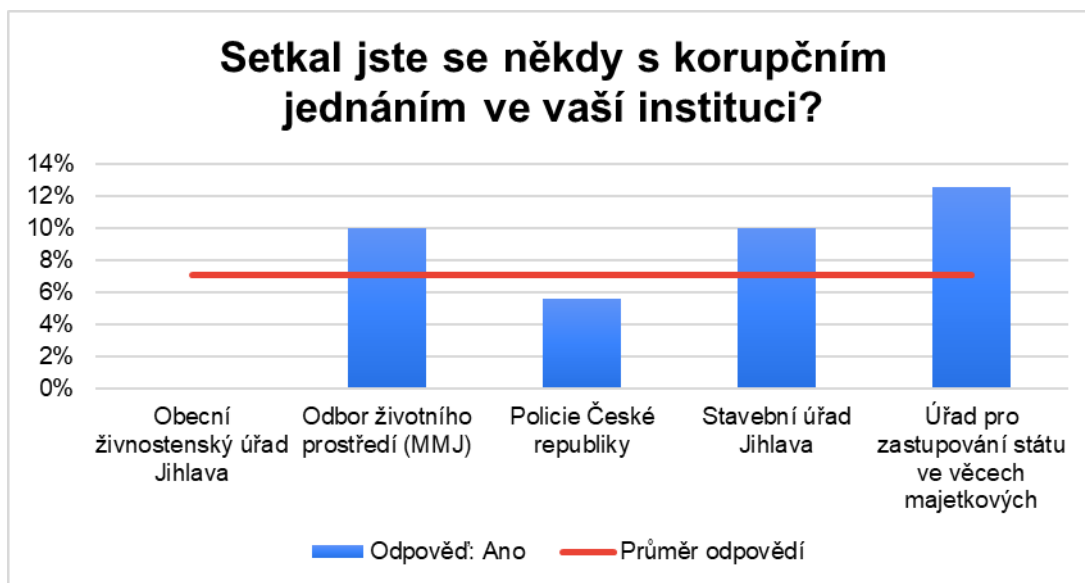
Graf 19: Má vaše organizace vypracovanou a aplikovanou protikorupční politiku?

Tabulka 1: Má vaše organizace vypracovanou a aplikovanou protikorupční politiku?

Instituce	Odpověď: Nevím	Průměr odpovědí
Obecní živnostenský úřad Jihlava	80%	60,30%
Odbor životního prostředí (MMJ)	50%	60,30%
Policie České republiky	20%	60,30%
Stavební úřad Jihlava	89%	60,30%
Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových	25%	60,30%

Z grafu č. 19 a tabulky č. 1 došlo k zjištění úrovně znalosti respondentů o protikorupční politice své instituce. V grafu vidíme procentuální znázornění, kolik respondentů z jednotlivých úřadů odpovědělo na otázku č. 7 odpovědí „Nevím“.

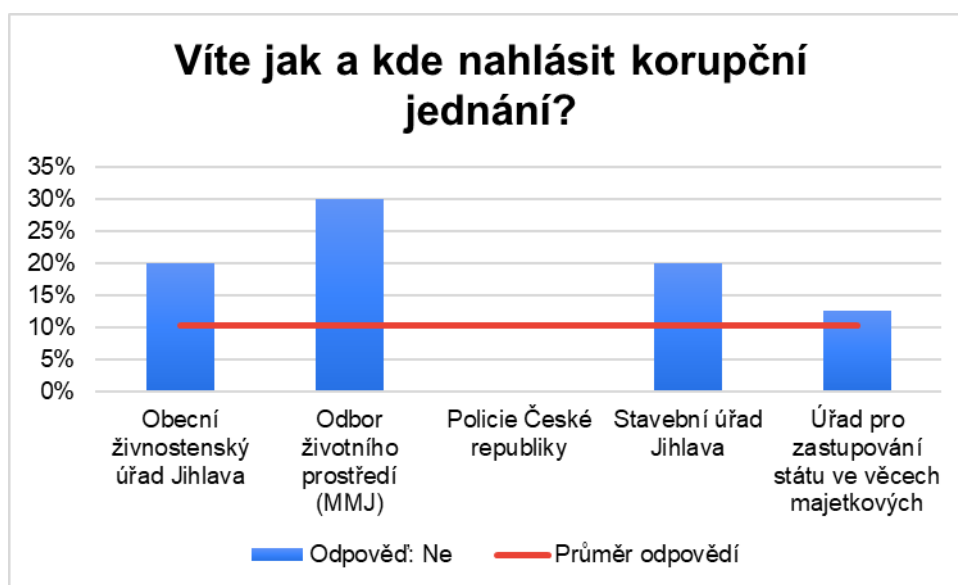
Nejlepší výsledky z této otázky vidíme u respondentů Policie. To potvrzuje mnou vyslovený názor, že služební poměr má kladný vliv mj. na vzdělanost v oblasti korupční problematiky.

Graf 20: Setkal jste se někdy s korupčním jednáním ve vaší instituci?**Tabulka 2: Setkal jste se někdy s korupčním jednáním ve vaší instituci?**

Instituce	Odpověď: Ano	Průměr odpovědí
Obecní živnostenský úřad Jihlava	0%	7,10%
Odbor životního prostředí (MMJ)	10%	7,10%
Policie České republiky	6%	7,10%
Stavební úřad Jihlava	10%	7,10%
Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových	13%	7,10%

V grafu č. 20 a tabulce č. 2 vidíme porovnání otázky, zda se respondenti setkali s korupčním jednáním v jejich instituci. Pro porovnání jsem vzal pouze odpovědi „Ano“ a pomocí této odpovědi jsem porovnal jednotlivé instituce.

Z grafu a tabulky lze vyčíst, že mezi jednotlivými institucemi není velký rozdíl. To může vést k názoru, že nezáleží, o jakou instituci se jedná. Potvrzuje se tedy předpoklad, že pokud existuje instituce s mocí rozhodovací, tak se v ní může vyskytnout korupce. Podle aktuálního zjištění se jedná pouze o ojedinělé případy.

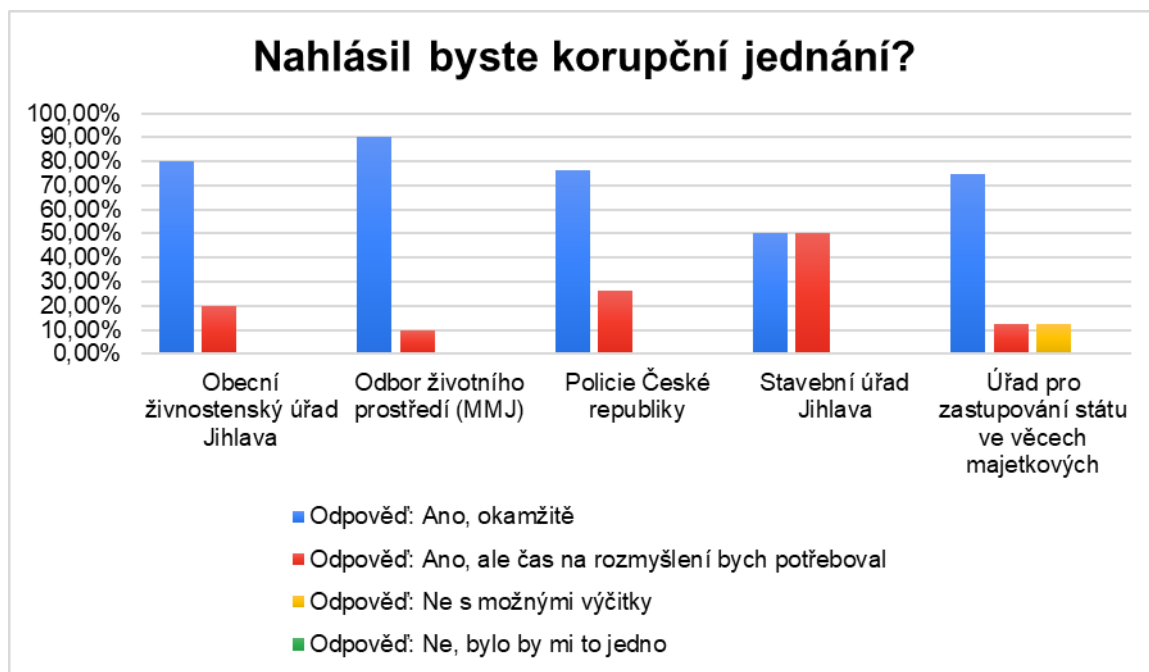
Graf 21: Víte jak a kde nahlásit korupční jednání?

Tabulka 3: Víte jak a kde nahlásit korupční jednání?

Instituce	Odpověď: Ne	Průměr odpovědí
Obecní živnostenský úřad Jihlava	20%	10,30%
Odbor životního prostředí (MMJ)	30%	10,30%
Policie České republiky	0%	10,30%
Stavební úřad Jihlava	20%	10,30%
Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových	13%	10,30%

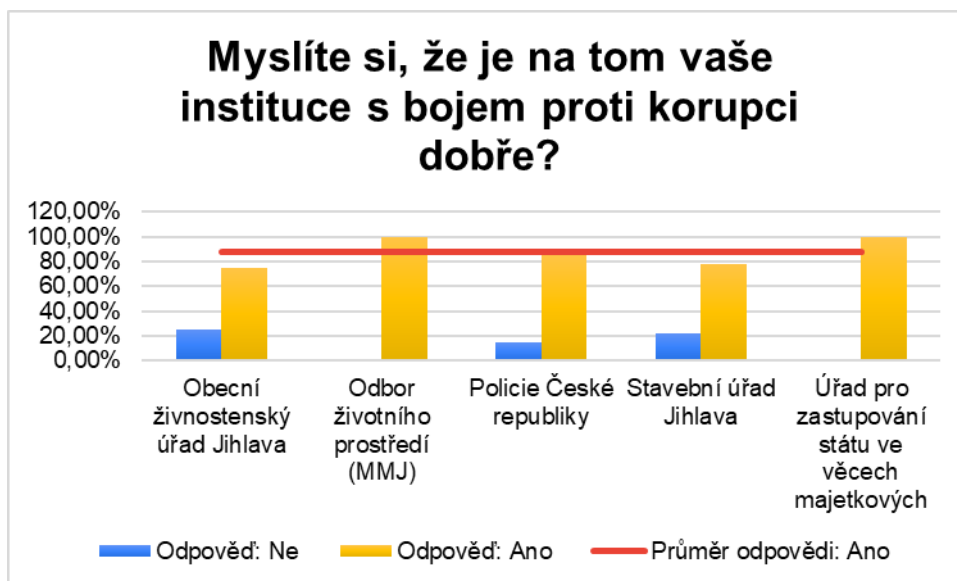
Další otázka, kterou představuje graf č. 21 a tabulka č. 3.

Výsledky z tohoto grafu ukazují, že neznalost postupu nahlášení korupčního jednání sice není většinového rázu ve veřejné správě, ale stále je prostor ke zlepšení. Celkově jde tedy říct, že jsou zaměstnanci v tomto směru dobře informovaní a vzdělaní.

Graf 22: Nahlásil byste korupční jednání?**Tabulka 4: Nahlásil byste korupční jednání?**

Instituce	Odpověď: Ano, okamžitě	Odpověď: Ano, ale čas na rozmyšlení bych potřeboval	Odpověď: Ne, s možnými výčitky	Odpověď: Ne, bylo by mi to jedno	Respondentů celkem
Obecní živnostenský úřad Jihlava	80,00%	20,00%	0,00%	0,00%	5
Odbor životního prostředí (MMJ)	90,00%	10,00%	0,00%	0,00%	10
Policie České republiky	76,47%	26,47%	0,00%	0,00%	34
Stavební úřad Jihlava	50,00%	50,00%	0,00%	0,00%	10
Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových	75,00%	12,50%	12,50%	0,00%	8

Z dalšího grafu a tabulky, které byly vytvořeny pro porovnání jednotlivých institucí vidíme, že většina institucí má podobné výsledky. Nutno podotknout, že první a druhá možná odpověď není nikterak špatná volba, ale jakékoliv časové prodlení mezi zjištěním korupčního jednání znesnadňuje jeho potrestání. Je zde vidět i malé procento respondentů, kteří by nenahlásili korupční jednání, ale měli by „špatné svědomí“. To je dáno typickým instinktem „bojů nebo uteč“.

Graf 23: Myslíte si, že je na tom vaše instituce s bojem proti korupci dobře?

Tabulka 5: Myslíte si, že je na tom vaše instituce s bojem proti korupci dobře?

Instituce	Odpověď: Ne	Odpověď: Ano	Průměr odpovědi: Ano
Obecní živnostenský úřad Jihlava	25,00%	75,00%	87,30%
Odbor životního prostředí (MMJ)	0,00%	100,00%	87,30%
Policie České republiky	14,71%	85,29%	87,30%
Stavební úřad Jihlava	22,22%	77,78%	87,30%
Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových	0,00%	100,00%	87,30%

V grafu č. 23 a tabulka 5 představuje názor respondentů z jednotlivých institucí, co si myslí o boji proti korupci ve své organizaci.

Dobrym zjištěním je, že většina respondentů si myslí o boji s korupcí ve své organizaci, že je na tom jeho mateřská organizace dobře. I celkový průměr všech respondentů ukazuje více než 80% spokojenost zaměstnanců ve své instituci s bojem proti korupci. Je vidět rozdíl v odpovědích respondentů při hodnocení své instituce nebo veřejné správy jako celku. Toto může být způsobeno nedostatečnou informovaností veřejnosti, jaké podniká kroky veřejná správa v boji proti korupci. Bylo by proto stále na místě šířit aktuální informace mezi veřejnost o preventivních protikorupčních opatřeních veřejné správy.

Závěr

Jak jsem předpokládal a prakticky si ověřil, problematika korupce je a bude problém, který pravděpodobně nikdy úplně nevymizí z naší společnosti. To samozřejmě neznamena, že by se na ni mělo zapomenout nebo ji zatlačovat do pozadí, ale právě naopak. Dle mého názoru je korupce téma, které by mělo zaznívat často ve společnosti. I zde totiž platí pravidlo, že o čem se přestane mluvit, to bude zapomenuto. Pokud tedy chceme snížit riziko korupce ve veřejné správě, je potřeba pokračovat ve vzdělávání zaměstnanců veřejné správy a poskytovat jim i informace nad rámec školení.

Před začátkem tvorby této práce jsem byl přesvědčen o tom, že se zaměstnanci veřejné správy setkávají s korupcí podstatě častěji, než jak jsem zjistil z dotazníkového šetření. Zjištění opaku mě ale velmi potěšilo a celkově se mi zlepšil pohled na veřejnou správu jako celku. Stejně tak reagovalo mé nejbližší okolí, se kterým jsem diskutoval o výsledcích dotazníkového šetření. Po těchto diskusích jsem také dospěl k přesvědčení, že veřejná správa ČR má velké mezery v komunikaci s veřejností a doufám, že jednoho dne dojde ke zlepšení propagace veřejné správy pro zlepšení její pověsti mezi veřejností.

Věřím, že výsledky dotazníkového šetření by se daly použít i v praxi a mohlo by díky nim dojít například k dalšímu zlepšení úrovně vzdělanosti zaměstnanců v oblasti problematiky korupce. To předpokládám zejména u zaměstnanců, kteří nejsou zaměstnáni v režimu státní služby, kde se ukázala lepší vzdělanost na poli problematiky korupce. Výstupy by se také mohly použít v propagaci veřejné správy veřejnosti, jelikož v mnoha případech výsledky dotazníku vyvrací tradované stereotypy spojené s veřejnou správou.

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo zjištění mínění o stavu korupce ve veřejné správě. Tento aspekt byl naplněn z obecného pohledu, došlo i ke zjištění skutečné situace ve vybraných organizacích veřejného sektoru. Dále bylo cílem této práce posouzení morálních aspektů tohoto jevu v současné společnosti. Zde došlo k zjištění, že veřejný sektor má sice stále v oblasti korupce poměrně špatnou pověst, ale skutečnost může být v dnešní době jiná. Morální hodnoty má každý člověk nastaveny jinak a každý má právo na vlastní názor, který se nemusí shodovat s názory, které jsem představil ve své bakalářské práci.

Zdroje

Akční plán boje s korupcí na rok 2020. In: Ministerstvo spravedlnosti České republiky [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2019 [cit. 29.12.2020] Dostupné z: <https://amsp.cz/wp-content/uploads/2019/11/Ak%C4%8Dn%C3%AD-pl%C3%A1n-boje-s-korupc%C3%AD-na-rok-2020.pdf>

Co znamená to sprosté slovo lobbying? | EkonTech.cz. EkonTech.cz | Časopis pro studenty techniky a ekonomie [online]. Copyright © Ekontech.cz [cit. 29.12.2020]. Dostupné z: <https://www.ekontech.cz/clanek/co-znamená-sprosté-slovo-lobbying>

ČESKÁ REPUBLIKA. Interní protikorupční program Úřadu vlády České republiky. In: . Praha: Úřad vlády České republiky, 2019, ročník 2019, číslo 855. Dostupné také z: https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/Boj_s_korupci_na_Uradu/protikorupcni-program/IPP-UV-CR_cervenec-2019_aktualizace.pdf

DANČÁK, Břetislav, Vít HLOUŠEK a Vojtěch ŠIMÍČEK, ed. Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. ISBN isbn80-210-4062-9.

DAVID, Vladislav a Alexander NETT. Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém. Praha: C.H. Beck, 2007. Právo a společnost. ISBN 978-80-7179-562-9.

FRIČ, Pavol. Korupce na český způsob. Praha: G plus G, 1999. Zde a nyní. ISBN 80-86103-26-9.

HULINSKÝ, Petr. Aktuální otázky trestněprávní ochrany společnosti před korupcí. Praha: Police history, 2008. ISBN 978-80-86477-47-3.

CHMELÍK, Jan. Pozornost, úplatek a korupce. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-434-x.

Interní protikorupční program Policie České republiky 2020: s účinností od: 29. 6. 2016 [online]. Praha: odbor vnitřní kontroly Policejního prezidia České republiky, 2016 [cit. 31.12.2020] Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/protikorupcni-program-policie-cr-pdf.aspx>

Lobbing – Korupce.cz. Korupce.cz – Boj proti korupci v České republice [online]. Copyright © Ministerstvo spravedlnosti ČR 2020 [cit. 30.12.2020]. Dostupné z: <https://korupce.cz/protikorupcni-agenda/ostatni-temata/lobbying/>

PETROVSKÝ, Karel. Korupce po česku, aneb, Korupce očima průměrného Čecha. Praha: Eurolex Bohemia, 2007. ISBN isbn80-86861-94-5.

RYSKA, Pavel a Jan PRŮŠA. Korupce: ekonomie vs. mýty. Praha: Institut Václava Klause, 2013. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-87806-03-6.

ŠTIČKA, Michal. Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě. Praha: Transparency International - Česká republika, 2008. ISBN 978-80-87123-04-1.

Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022. In: Ministr spravedlnosti a předseda Legislativní rady vlády [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2018 [cit. 31.12.2020] Dostupné z: <https://www.mdcr.cz/getattachment/Ministerstvo/Boj-s-korupci/Vladni-koncepce-boje-s-korupci-na-leta-2018-az-2022.pdf.aspx?lang=cs-CZ>

Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník

27. 4. 2021

Dotazník k bakalářské práci na téma Korupce ve veřejné správě. (Termín uzavření dotazníku: 30. 03. 2021)

Dotazník k bakalářské práci na téma Korupce ve veřejné správě. (Termín uzavření dotazníku: 30. 03. 2021)

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Žádám vás o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro
Bakalářskou práci na téma „Korupce ve veřejné správě“.

Chci vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku.

Jednotlivé otázky jsou dobrovolné a nemusí být odpovězeno na všechny pro úspěšné
odeslání dotazníku.

Účast ve výzkumu je stoprocentně anonymní a dobrovolná.

Předem děkuji za spolupráci.

Jaroslav Váňa student Vysoké školy polytechnické v Jihlavě.

Vaše pohlaví?

- ☐ Muž
- ☐ Žena

Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- ☐ Středoškolské s maturitou
- ☐ Vysokoškolské bakalářské
- ☐ Vysokoškolské magisterské
- ☐ Vyšší než uvedené

27. 4. 2021

Dotazník k bakalářské práci na téma Korupce ve veřejné správě. (Termín uzavření dotazníku: 30. 03. 2021)

Jakou pracovní pozici zastáváte?

- ☐ Referentská pozice
- ☐ Střední management
- ☐ Vedoucí zaměstnanec

Věková kategorie

- ☐ Do 30 let
- ☐ 30 - 45 let
- ☐ 45 - 60 let
- ☐ 60 - 65 let
- ☐ 65+ let

Jste zaměstnancem v režimu "státní služby"?

- ☐ Ano
- ☐ Ne

V jaké z níže uvedených institucí pracujete?

- ☐ Stavební úřad Jihlava
- ☐ Policie České republiky
- ☐ Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
- ☐ Obecní živnostenský úřad Jihlava

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc9fewpLQ0z_xmKPeeuVyXPBKmLavevLAvVdwKr2uXmB1rtOw/viewform

2/6

Má vaše organizace vypracovanou a aplikovanou protikorupční politiku?

- ☐ Ano
- ☐ Ne
- ☐ Nevím

Setkal jste se někdy s korupčním jednáním ve vaší instituci?

- ☐ Ano
- ☐ Ne

V případě, že jste se setkal. Byl jste přímým účastníkem jednání nebo pozorovatel?

- ☐ Přímý účastník
- ☐ Pozorovatel

Bylo toto jednání odhaleno?

- ☐ Ano
- ☐ Ne
- ☐ Nevím
- ☐ Nesetkal jsem se

Bylo takové jednání potrestáno?

- ☐ Ano
- ☐ Ne
- ☐ Nevím
- ☐ Neodhaleno/Nesetkal jsem se

Víte jak a kde nahlásit korupční jednání?

- ☐ Ano
- ☐ Ne

Nahlásil byste korupční jednání?

- ☐ Ano, okamžitě
- ☐ Ano, ale čas na rozmyšlení bych potřeboval
- ☐ Ne, s možnými výčitky
- ☐ Ne, bylo by mi to jedno

Nahlásil byste korupční jednání i v případě, že by se jednalo o osobu vám blízkou?

- ☐ Ano
- ☐ Ne

Bál byste se, že v případě nahlášení dojde k pomstě vůči vaší osobě?

☐ Ano

☐ Ne

Setkal jste se ve vaší instituci se šikanou ohlašovatele, za nahlášení porušení pravidel?

☐ Ano

☐ Ne

Myslíte si, že je na tom vaše instituce s bojem proti korupci dobře?

☐ Ano

☐ Ne

Jak vnímáte aktuální situaci v oblasti potírání korupce v oblasti veřejné správy v ČR?

☐ Dobrá

☐ Spíš dobrá

☐ Neutrální

☐ Spíš špatná

☐ Špatná

Veškeré poznámky a myšlenky, které chcete sdělit:

Vaše odpověď

